

بررسی موانع و مشکلات موجود در خصوصی سازی ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاه های خصوصی شهرستان ارومیه

اژدر احمدی¹، دکتر حسن محمدزاده، دکتر بختیار ترتیبیان

دانشجوی کارشناسی ارشد تربیت بدنی (رفتار حرکتی) - استاد یار دانشگاه ارومیه - استاد یار دانشگاه ارومیه

چکیده :

هدف از این تحقیق، بررسی موانع و مشکلات موجود در خصوصی سازی ورزش از دیدگاه صاحبان باشگاهها و مراکز خصوصی ورزشی شهرستان ارومیه بود. جامعه و نمونه آماری این تحقیق را کلیه باشگاهها و موسسات ورزشی خصوصی (پرورش اندام، بیلبارد، باشگاه های رزمی، آمادگی جسمانی) شهرستان ارومیه تشکیل می دهند. از پرسشنامه محقق ساخته، دربرگیرنده عوامل قانونی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی جهت بررسی موانع و مشکلات در بخش ورزش خصوصی استفاده شد. بعد از تهیه معجز و لیست باشگاهها از سازمان تربیت بدنی، پرسشنامه ها به صاحبان باشگاهها توزیع و بعد از تکمیل، از آنان اخذ گردید. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات با توجه به نوع مقیاس های بکار رفته در داده ها از روش آمار توصیفی (میانگین و مقایسه درصدی) و برای ترسیم نمودارها از نرم افزار Excel استفاده شد. اهم موانع و مشکلات به شرح زیر بدست آمد: هزینه بالای ساخت و خرید اماکن ورزشی و تجهیزات ورزشی (86/8%)، ناکافی بودن تسهیلات ارائه ای توسط دولت (76/2%)، عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم گیری و زمانبر بودن ارائه معجز (74/2%)، عدم تمایل مردم در صرف هزینه برای امور ورزشی (72/4%)، عدم توانایی مالی مردم در استفاده از خدمات بخشهای خصوصی (64/6%)، ناتوانی در تامین حقوق و دستمزد منابع انسانی (64/6%)، دخالت موازی و همزمان سازمان تربیت بدنی و سایر نهادهای دولتی (62/4%)، عدم تبلیغ و فرهنگسازی مناسب مطبوعات و صدا و سیما نسبت به بخش خصوصی ورزش (54/2%)، فراهم نبودن زمینه لازم برای قیمت گذاری مناسب به خدمات باشگاههای خصوصی (48/6%)، عدم تمایل مردم نسبت به ورزش کردن و انجام فعالیتهای بدنی (44/6%)، عدم وجود امنیت برای سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلند مدت در بخش خصوصی ورزش (42/6%)، وضعیت نامناسب قانون کار، بیمه و مالیات (42/2%)، قوانین

¹-Email: azhdar_ahmadi@yahoo.com

آذربایجانغربی - ارومیه، خیابان والفجر 2 - روبروی صدا سیما - دانشکده ادبیات و علوم انسانی - شماره: 0441-3369716

سختگیرانه نهادهای مختلف دولتی در اداره اماکن خصوصی ورزشی (36/8%)، نگرش بدبینانه مردم نسبت به بخشهای خصوصی ورزشی (36/6%) و مشکلات مربوط به مدیریت و تامین امنیت باشگاههای خصوصی (36/6%).

واژه های کلیدی :

خصوصی سازی ورزش، باشگاه های خصوصی، موانع و مشکلات

مقدمه :

با بررسی دگرگونیهای تازه ای که در جهان پدید آمده و با توجه به گسترش دامنه خدمات دولتی در سالهای اخیر، افزایش هزینه های عمومی، مسائل اقتصادی و بسیاری از عناصر دیگر، لازم می سازد تا بهبود کارکرد سازمانهای دولتی به عنوان یک امر حیاتی مورد توجه قرار گیرد. یکی از راه هایی که برای غلبه بر مشکلات بخش عمومی پیشنهاد شده و به صورت گسترده طرفدار پیدا کرده، واگذاری به بخش خصوصی است. همانطور که اهداف خصوصی سازی از کشوری به کشور دیگر فرق می کند، راهکارهای مورد استفاده آنها نیز مختلف می باشد. به طور کلی طیف گسترده ای از راهکارها وجود دارد که در هر کشوری یک یا چند راهکار و روش آنها اعم از فروش دارائیهای دولت به بخشهای خصوصی، تجدید ساختار سازمانی دولتی و تجزیه آنها به سازمانهای کوچک، و یا واگذاری بخشی از امور کشور به بخشهای خصوصی انتخاب می شود. در کشور ما با وجود موانع قانونی و شرایط خاص اجتماعی و اقتصادی، خصوصی سازی زمانی قرین موفقیت خواهد بود که هدفی روشن و واقع بینانه برای آن تعیین و با آماده کردن مقدمات، شرایط مناسب برای اجرای آن فراهم و از همه مهمتر برنامه عملیاتی دقیقی برای آن تنظیم کرد. خصوصی سازی، واگذاری تصدیدی و اداره فعالیتها از سوی دولت به بخش خصوصی یا به عبارت دیگر خصوصی سازی، وسیله ای برای بهبود عملکرد فعالیتهای اقتصادی از طریق افزایش نقش بازار است (9).

بخش خصوصی ورزش می تواند نقش موثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغالزایی و افزایش بهره وری از اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد. امروزه تاسیسات دولتی ورزشی از لحاظ کارآیی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نمی باشند. از این رو بسیاری از تاسیسات ورزشی که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره می شوند با کمبود بودجه مواجه می شوند. این وضعیت سبب حذف یا کاهش خدمات و

رویدادهای ترتیب داده شده به وسیله این موسسات شده است. از این رو سازمانهایی، از جمله سازمان تربیت بدنی، که متولی امر ورزش در کشور می باشد برای پیشبرد اهداف ورزشی به سازمانهای خصوصی روی آورده است که دارای سرمایه گذاری بهتر و بیشتر نسبت به سازمانهای دولتی می باشند. (4)

در زمینه ورزش خصوصی تحقیق جامعی تا به حال در ایران گزارش نشده است و اکثر تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است به توصیف وضعیت اماکن و تجهیزات ورزشی و همچنین نحوه بهره وری از این اماکن اشاره کرده اند. برخی از این تحقیقات به کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی در استان های مختلف کشور اشاره کرده اند (طاهری، 1378؛ ثابتی، 1378؛ قدرتی، 1379؛ کوزه چیان و عابدی، 1380؛ باقر زاده، حمایت طلب و متقی پور، 1381؛ جمالی قراخانلو، 1384). (2)(6)(8) (5)(1)(3).

برخی از این تحقیقات به پایین بودن میزان بهره وری اماکن و تجهیزات ورزشی اشاره کرده اند و راهکارهای عملی برای مقابله با آن ارائه نمودند (علیزاده، 1384؛ جمالی قراخانلو، 1384) (7)(9). یوسفی (1384) گزارش کرد هر باشگاه خصوصی به طور متوسط 3 شغل ایجاد می کند و همچنین نسبت مشاغل مستقیم به غیر مستقیم نشان می دهد به ازای هر 5 شغل ورزشی یک شغل مرتبط با ورزش در باشگاهها ایجاد می شود (10).

با توجه به تاثیر انکارناپذیر ورزش خصوصی در توسعه همه جانبه ورزش و توسعه اشتغالزایی در کشور انجام تحقیقاتی که به بررسی و توصیف موانع و مشکلات مربوط به ورزش خصوصی می پردازد، ضروری به نظر می رسد. در تحقیق حاضر هم با توجه به ضرورت ذکر شده به بررسی موانع و مشکلات خصوصی سازی ورزش از دیدگاه مالکان باشگاه های خصوصی در شهر ارومیه می پردازد. در واقع محقق درصدد رسیدن به این نتیجه است که از دیدگاه مالکان باشگاه های خصوصی، کدام موانع موجود در کشور تاثیر بازدارنده ای در خصوصی سازی ورزشی دارد.

روش تحقیق:

روش پژوهش از نوع توصیفی - میدانی می باشد. جامعه آماری این تحقیق را کلیه باشگاهها و مراکز ورزشی خصوصی شهرستان ارومیه به تعداد 76 باشگاه (24 باشگاه پرورش اندام، 26 باشگاه بیلارد، 15 باشگاه بانوان، و 11 باشگاه رزمی) تشکیل می دهند که از اعتبار و بودجه عمومی دولت هیچ بهره ای نمی بردند. در این تحقیق به علت تعداد کم جامعه آماری، نمونه آماری شامل کل جامعه آماری می باشد. ابتدا مجوز و لیست تمامی باشگاهها و مراکز ورزشی خصوصی از سازمان تربیت بدنی شهرستان ارومیه تهیه گردید. بعد پرسشنامه ها به تک تک سرپرستان تحویل داده شد و پس از تکمیل از آنان اخذ گردید.

لازم به یادآوری است که قبل از تکمیل پرسشنامه ها، مدیران باشگاهها کاملا توجیح شدند که پرسشنامه ها فقط جنبه مطالعاتی دارند و اطلاعات آنان کاملا محرمانه باقی خواهد ماند.

ابزار اندازه گیری :

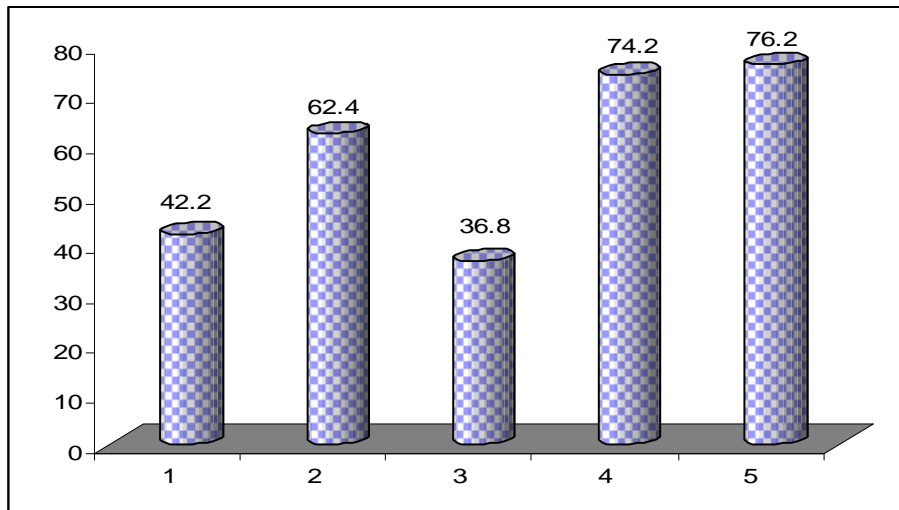
جهت ارزیابی موانع و مشکلات موجود در خصوصی سازی ورزشی از یک پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه از دو قسمت تشکیل شده، قسمت اول مشخصات فردی سرپرست و مشخصات باشگاه را شامل می شود. قسمت دوم شامل 15 سؤال بسته در ارتباط با عوامل تاثیرگذار در خصوصی سازی ورزش، همچون موانع و مشکلات قانونی، اقتصادی، و فرهنگی اجتماعی می باشد که برای هر عامل 5 سؤال در نظر گرفته شد. در تهیه این پرسشنامه از نظرات اساتید اقتصاد، تربیت بدنی و روانشناسی استفاده گردید. نمره گذاری برای هر سؤال، با استفاده از سیستم 5 ارزشی لیکرت (خیلی کم، کمتر، متوسط، زیاد، و خیلی زیاد) صورت گرفت.

نتایج و یافته های تحقیق :

در یک جمع بندی کلی، اهم موانع و مشکلات به قرار زیر بود: هزینه بالای ساخت یا خرید اماکن ورزشی و تجهیزات ورزشی (86/8%)، ناکافی بودن تسهیلات ارائه ای توسط دولت (76/2%)، عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم گیری و زمانبر بودن ارائه مجوز (74/2%)، عدم تمایل مردم در صرف هزینه برای امور ورزشی (72/4%)، عدم توانایی مالی مردم در استفاده از خدمات بخشهای خصوصی (46/6%)، ناتوانی در تامین حقوق و دستمزد منابع انسانی (64/6%)، دخالت موازی و همزمان سازمان تربیت بدنی و سایر نهادهای دولتی (62/4%)، عدم تبلیغ و فرهنگ سازی مناسب مطبوعات و صدا و سیما نسبت به بخش خصوصی ورزش (54/2%)، فراهم نبودن زمینه لازم برای قیمت گذاری مناسب به خدمات باشگاههای خصوصی (48/6%)، عدم تمایل مردم نسبت به ورزش کردن و انجام فعالیتهای بدنی (44/6%)، عدم وجود امنیت برای سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلند مدت در بخش خصوصی ورزش (42/6%)، وضعیت نامناسب قانون کار، بیمه و مالیات (42/2%)، قوانین سختگیرانه نهادهای مختلف دولتی در اداره اماکن خصوصی ورزشی (36/8%)، نگرش بدبینانه مردم نسبت به بخشهای خصوصی ورزشی (36/6%) و مشکلات مربوط به مدیریت و تامین امنیت باشگاه های خصوصی (36/6%).

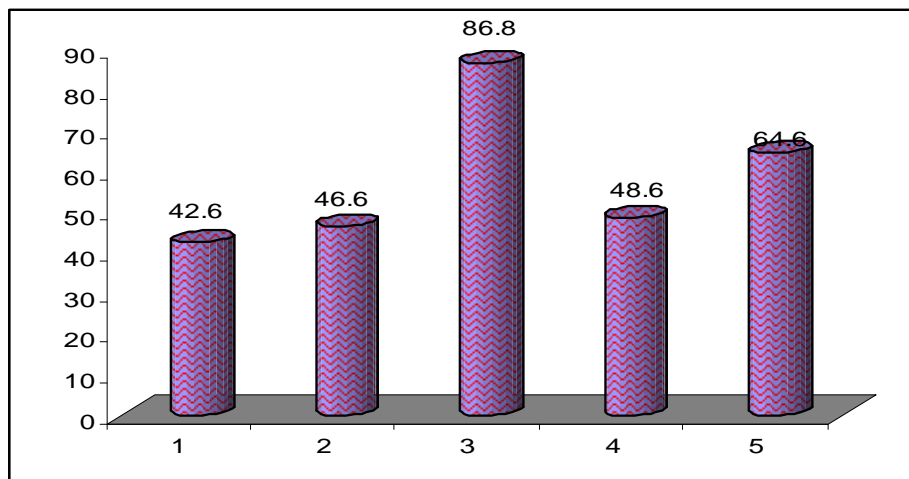
در نمودار های پایین هر عامل به طور جداگانه نشان داده شده است.

نمودار (1): موانع و مشکلات قانونی

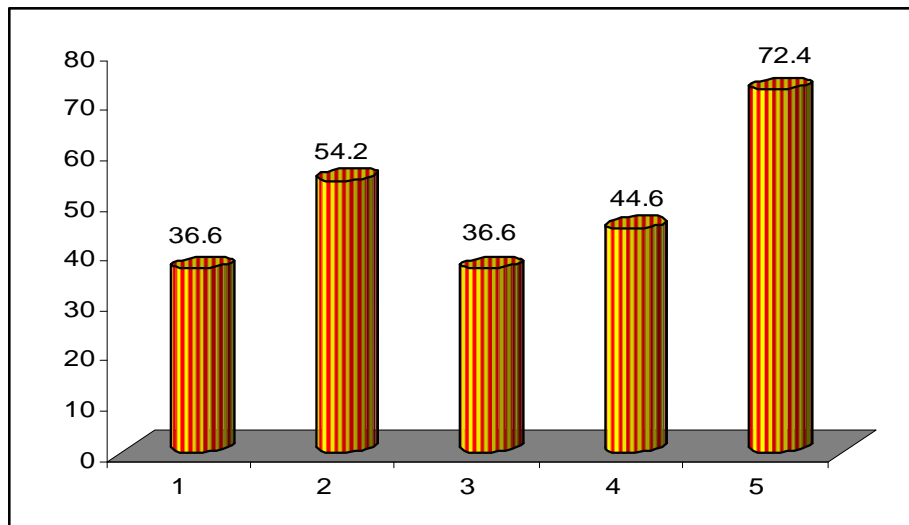
1- وضعیت نامناسب قانون کار، بیمه، و مالیات 2- دخالت موازی یا کارکردهای مشابه سازمان تربیت بدنی یا سایر نهادهای دیگر 3- قوانین سختگیرانه سازمان تربیت بدنی و دیگر نهادها در اداره باشگاههای خصوصی 4- عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم گیری برای ارائه مجوز 5- ناکافی بودن تسهیلات دولتی همچون وام بانکی، تخفیف در هزینه مصرفی برق و آب و

نمودار (2): عوامل مرتبط با موانع و مشکلات اقتصادی

1- عدم وجود امنیت برای سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلند مدت در بخش ورزش 2- عدم توانایی مالی مردم در استفاده از خدمات باشگاه های خصوصی 3- هزینه بالای ساخت یا خرید اماکن ورزشی و تجهیزات ورزشی 4- فراهم نبودن زمینه لازم برای قیمت گذاری مناسب به خدمات باشگاه های خصوصی 5- ناتوانی در تامین حقوق و دستمزد منابع انسانی

نمودار (3): عوامل مرتبط با موانع و مشکلات فرهنگی اجتماعی

1- نگرش بدینانه مردم نسبت به بخشهای خصوصی ورزشی 2- عدم تبلیغ و فرهنگسازی مناسب مطبوعات و صدا و سیما نسبت به باشگاه های خصوصی 3- مشکلات مربوط به مدیریت و تامین امنیت اماکن خصوصی ورزشی 4- عدم تمایل مردم نسبت به ورزش کردن و انجام فعالیتهای بدنی 5- عدم تمایل مردم در صرف هزینه برای امور ورزشی

بحث و نتیجه گیری:

هدف از این تحقیق بررسی موانع و مشکلات موجود در خصوصی سازی ورزشی از دیدگاه صاحبان باشگاه های خصوصی شهرستان ارومیه بود. با بررسی نتایج بدست آمده از این تحقیق، مشخص می شود که یکی از عمده ترین مشکلات برای خصوصی سازی در امر ورزش، هزینه بالای ساخت و یا خرید اماکن ورزشی و تجهیزات ورزشی می باشد به طوری که آزمودنیها در این تحقیق، تاثیر این عامل را 86/8% تایید کردند. علاوه بر این، 76/2% آزمودنی ها مهمترین عامل را ناکافی بودن تسهیلات ارائه ای توسط دولت به بخش خصوصی همچون وام بانکی، عدم تخفیف مناسب برای آب، برق، و... ذکر کرده اند. همچنین 74/2%، عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم گیری برای ارائه مجوز و زمان بر بودن آن را جزء مشکلات و موانع موجود در خصوصی سازی ورزش ذکر کردند. عدم تمایل مردم در صرف هزینه برای امور ورزشی خود و فرزندان نیز 72/4% تاثیر گذار می باشد.

همچنین از دیدگاه این صاحبان باشگاه های خصوصی، مشکلات مربوط به مدیریت و تامین امنیت باشگاههای خصوصی - نگرش بدینانه مردم به بخش خصوصی ورزش - قوانین سختگیرانه سازمان تربیت

بدنی و نهاد های مختلف دولتی در اداره باشگاه های خصوصی - و وضعیت قانون کار، بیمه، و مالیات به عنوان کم اثرترین موانع و مشکلات در ورزش خصوصی می باشد.

جهت شناسایی بهتر موانع و مشکلات در خصوصی سازی ورزش، باید تحقیقات بیشتری انجام شود. با توجه به نتایج به دست آمده از این تحقیق پیشنهاد می شود که دولت جهت رشد و شکوفایی بیشتر در بخش خصوصی ورزش و رشد اشتغالزایی در این زمینه، بیش از پیش به مشکلات مالی ورزش خصوصی توجه داشته باشد. ارائه تسهیلات بیشتر در ساخت اماکن ورزشی و خرید تجهیزات ورزشی از داخل و خارج کشور، فراهم نمودن وامهای کافی و زمان مناسب برای بازپرداخت آن و ارائه تخفیفهای بالا در برق و آب مصرفی برای بخشهای خصوصی ورزش، می تواند نقش موثری در بهبود و توسعه خصوصی سازی ورزش داشته باشد. همچنین هماهنگی کردن بیشتر واحدهای اجرایی و تعدیل مراجع تصمیم گیری و تسریع در ارائه مجوز نیز میتواند باعث کاهش مشکلات در این بخش شود. فرهنگسازی و ترغیب مردم برای صرف هزینه در امر ورزش و فعالیتهای جسمانی توسط سازمانهای مربوطه همچون صدا و سیما و مطبوعات نیز موثر می باشد. عدم دخالت موازی سایر نهادهای دولتی در امر ورزش، هم باعث بهبود بهره وری در باشگاه ها می شود و هم زمینه مناسب برای سرمایه گذاری بیشتر در ورزش خصوصی را مهیا می کند. بنابراین تعیین متولی امر ورزش در کشور برای سازمان تربیت بدنی و بخش خصوصی، می تواند جزء بهترین راهکارها در امر خصوصی سازی ورزش باشد.

به هر حال، رشد و توسعه باشگاه های خصوصی و متعاقب آن توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغالزایی و افزایش بهره وری از اماکن و تجهیزات ورزشی، نیازمند همکاری صمیمانه همه نهادهای دولتی و خصوصی می باشد. باید اقرار کرد که کم اهمیت دادن به منابع انسانی و توسعه نیافتگی نیروی انسانی، نادیده گرفتن اهمیت قیمت گذاری صحیح بر خدمات باشگاه های خصوصی، و بالاخره اینکه مقاومت به خرج دادن در مقابل تغییر به ویژه در ورزشهای تازه رو به رشد در کشور، خطاهایی در برنامه ریزی خصوصی سازی در امر ورزش می باشند که می توانند به عواقب سوئی در خصوصی سازی ورزش منجر شوند.

منابع:

- 1- باقرزاده، فضل ا...- حمایت طلب، رسول- متقی پور، مهدی (1381)- بررسی علل عدم شرکت دانش آموزان مقطع متوسطه در فعالیت های ورزشی فوق برنامه - نشریه حرکت - شماره 11- (23-31).

- 2- ثابتی، مریم (1378)- تاسیسات و تجهیزات برنامه ها و نیروی انسانی کانون های ورزشی خواهران مناطق هفت گانه شهرستان مشهد- دانشگاه آزاد اسلامی- پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- 3- جمالی قره خانلو، علی (1384)- بررسی میزان بهره برداری از تاسیسات و اماکن ورزشی استان آذربایجان شرقی - پایان نامه کارشناسی ارشد- دانشگاه پیام نور تهران.
- 4- ژانت بی. پارکز - بیورلی آر. کی - زنگر و جروم کورآترمن - ترجمه: محمد احسانی - مدیریت معاصر ورزش (1382) - انتشارات دانشگاه تربیت مدرس - چاپ اول - تهران.
- 5- صباح، فاطمه (1380) - ارزشیابی و بررسی برنامه ها، نیروی انسانی، تاسیسات و تجهیزات کانونهای ورزشی خواهران شهر تهران - پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی - دانشگاه تربیت معلم تهران.
- 6- طاهری، سعید (1378) - بررسی وضعیت تربیت بدنی و ورزش کهگیلویه و بویر احمد - سازمان برنامه و بودجه.
- 7- عزیزاده، محمد حسین - تجاری، فرشاد (1384) - بررسی شیوه های بهره وری اماکن تاسیسات و تجهیزات ورزشی - چکیده مقالات اولین کنگره ملی و بین المللی مدیریت ورزشی - اصفهان.
- 8- قدرتی، عبدالحسین (1379) - توصیف برنامه ها، امکانات، تاسیسات و نیروی انسانی کانون های ورزشی دزفول از دیدگاه مدیران، مربیان، دانش آموزان - پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکز تهران.
- 9- مهجوری، م. (1383). "رابطه خصوصی سازی و فعالیتهای اقتصادی". روزنامه شرق، سال اول - شماره 230، شنبه 13 تیر
- 10- یوسفی، بهرام - کدیمی و کامیار (1384) - توصیف اشتغالیی باشگاههای ورزش بخش خصوصی - چکیده مقالات اولین کنگره ملی و بین المللی مدیریت ورزشی - اصفهان.